

ŠTA JE LIČNI KAPITAL DANAS?

ALEKSANDAR Denda u ovom broju nastavlja da obrazlaže svoj program unapređenja preduzetništva kao pravca izlaska iz bede iz beznađa. U okviru serije razgovora „Radnici i politika“, u petak otvaramo pitanje ličnog kapitala danas. Učitelj nezalnica i njegovi komiteti

PROGRAM UNAPREĐENJA KONKURENTNOSTI, PREDUZETNIŠTVA, POSTOJEĆIH I NOVIH MALIH I SREDNJIH PREDUZEĆA U SRBIJI DO 2025. (2)

1. MOGUĆNOSTI RASTA – AUSTRIJA I SLOVAČKA – PRIMER DOBRE PRAKSE

Austrija i Slovačka kao dve centralnoevropske države, predstavljaju primer kako je moguće sa istim ili manjim brojem stanovnika od Srbije, da se ostvare veći rast dodate vrednosti, veći broj preduzeća i zaposli veći deo stanovništva.

Usporedni podaci	Austrija	Srbija	Slovačka	SER/AUS	SER/SK
Stanovništvo u 000	8.466	7.566	5.439	-900	2.127
GDP u milijardama \$	399	37	92	-361	-55
Nezaposlenost u %	4	23	14	19	9
Broj preduzeća	301.773	84.550	378.650	-217.223	-294.100
mikro	263.585	72.995	362.026	-190.590	-289.031
mala	32.250	8.964	13.616	-23.286	-4.652
srednja	4.897	2.103	2.450	-2.794	-347
ukupno SME	300.732	84.062	378.092	-216.670	-294.030
Velika	1.041	488	558	-553	-70
Broj zaposlenih	2.615.640	1.024.904	1.465.429	-1.590.736	-440.525
mikro	659.975	210.101	489.527	-449.874	-279.426
mala	619.981	181.033	243.200	-438.948	-62.167
srednja	491.152	223.367	253.654	-267.785	-30.287
ukupno SME	1.771.108	614.501	986.381	-1.156.607	-371.880
Velika	844.532	410.403	479.048	-434.129	-68.645
Dodata vrednost u mlrd EUR	155	14	32	-141	-18
mikro	29	2	7	-27	-5
mala	31	3	5	-29	-3
srednja	33	3	6	-30	-3
ukupno SME	93	7	18	-86	-11
Velika	62	7	14	-55	-7

Primeri Austrije i Slovačke pokazuju da je moguće organizovati privredu i društvo da mogu da obezbede generisanje veće dodate vrednosti, da zaposle značajno veći deo stanovništva i da ostvare od 50 do 360 milijardi USD veći GDP nego što u ovom trenutku ostvaruje Srbija.

Da bismo u Srbiji smanjili stopu nezaposlenosti sličnu Slovačkoj, bilo bi potrebno do 2020. godine da otvorimo preko 270.000 novih radnih mesta, ili ako nam je referentni cilj Austrija, potrebno je zaposliti preko 570.000 onih koji čekaju zaposlenje.

Poređenje ključnih pokazatelja Austrije i Slovačke sa Srbijom, daju nam mogućnost da sagledamo kapacitet srednjoročnih i dugoročnih ciljeva rasta i razvoja Srbije u pogledu broja preduzeća, broja zaposlenih, visine stvorene dodate vrednosti i GDP.

za samoobrazovanje

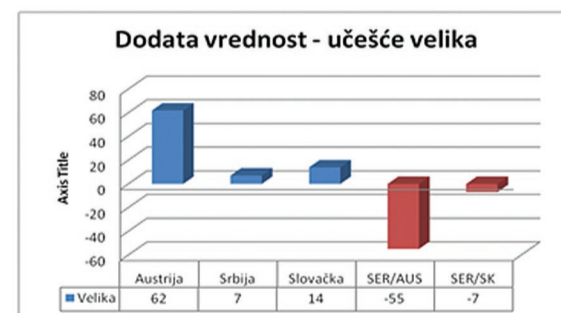
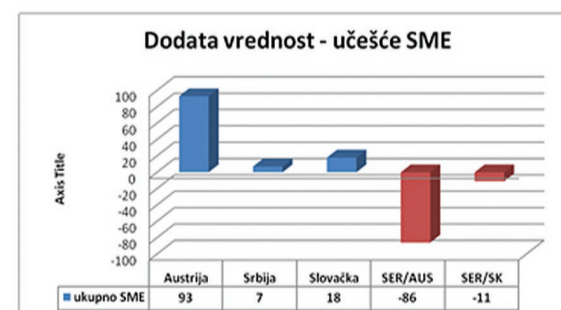
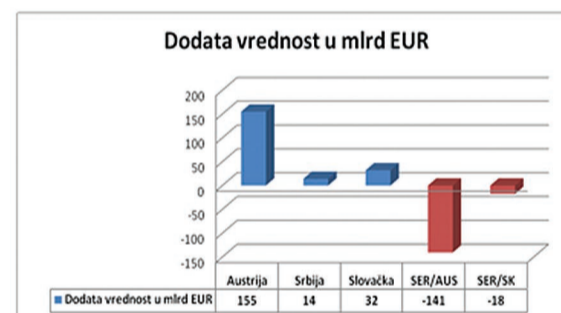
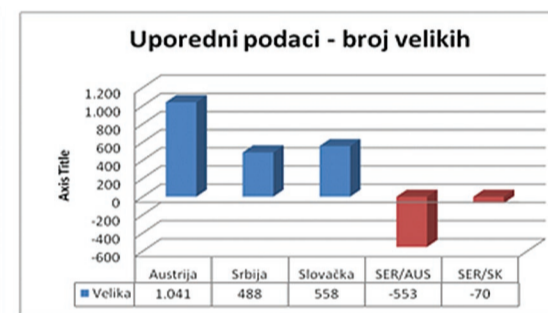
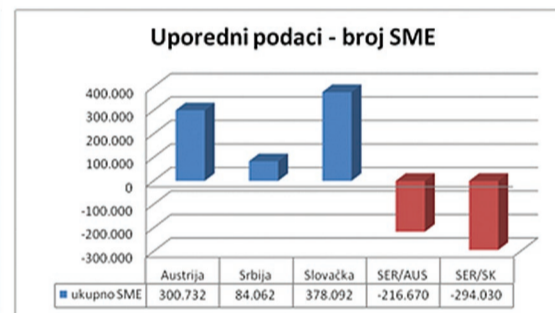
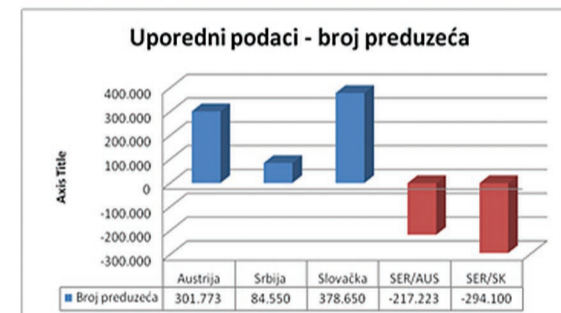
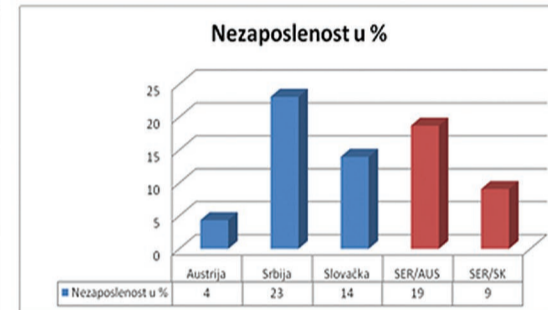
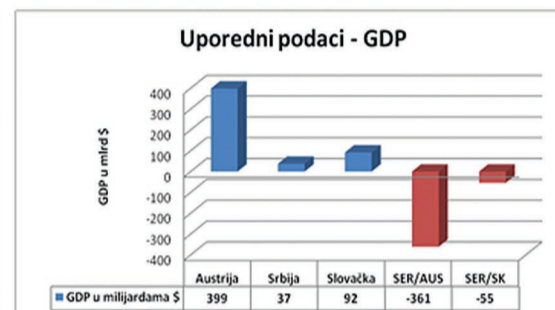
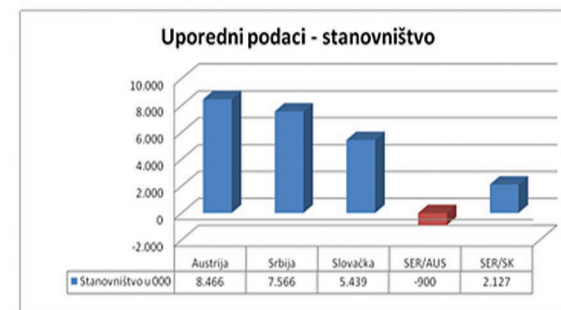
RILTEN

uciteljnezalnica.org društvena pitanja

Imenovati TO ratom

Grafički prikaz uporednih podataka i gap između Srbije vs. Austrije i Slovačke

Serija okruglih stolova

RADNICI I POLITIKA V sesija

Petak 26. septembar 2014. godine u 18:00 h
Učitelj nezalnica i njegovi komiteti
Resavska 21, stan br. 5, Beograd

Učitelj nezalnica i njegovi komiteti vas poziva na treći u seriji okruglih stolova *Radnici i politika*, na temu:

ŠTA JE LIČNI KAPITAL DANAS?

Kao jedno od bitnih pitanja u dosadašnjim diskusijama pojavilo se pitanje mogućnosti mišljenja svojine izvan kategorija privatne svojine i svojine uopšte, kroz uvođenje u diskusiju kategorije društvene svojine, osnovnog i za SFRJ konstitutivnog teorijskog i praktičkog koncepta.

Pozitivno, građansko pravo poznaje dva oblika svojine – privatnu i javnu svojinu. U našim diskusijama se ispostavilo da su ova dva oblika svojine različiti oblici privatne svojine.

U ranim građanskim teorijama o poreklu kapitala postojao je mit o „štedljivom kapitalisti“, dakle nekom ko je štednjom ostvario ekstraprofit koji je uložio u kupovinu sredstva za proizvodnju i tako stekao bogatstvo štednjom i radom. Drugim

rečima, poreklo privatne svojine je u ličnoj svojini koja je prerasla u privatnu svojinu. Marks je pokazao da je iza mita o „štedljivom kapitalisti“ istorija pljački, ubistava, mračni proces prvobitne akumulacije kapitala, odnosno da je lična svojina rezultat eksploatacije.

U SFRJ postojala je opozija društvene i lične svojine, ali je lična svojina bila zapravo ono što građansko pravo poznaje pod nazivom pokretna lična imovina. Drugi oblik lične svojine, nepokretna lična svojina, kuća i zemlja, bili su vlasništvo društva.

Šta je danas, u kapitalističkom kontekstu, lična svojina i kakav je njen odnos sa privatnom svojinom i politikom privatizacije?

Dodatne analize bi svakako pokazale: da razlike u prirodnim resursima nisu proporcionalno veće u odnosu na razlike u GDP, dodatnoj vrednosti, broju zaposlenih i broju preduzeća. Ključne razloge zaostajanja Srbije treba tražiti u nivou i kvalitetu obrazovanosti ljudskog kapitala, lošim razvojnim politikama i neadekvatnoj institucionalnoj infrastrukturi i ukupno nepovoljnom ambijentu za ispoljavanje preduzetničkih ideja. A sve to je moguće prevazići odgovarajućim merama koje treba da otvore prostor za slobodno preduzetništvo u Srbiji.

2. AKTUELNO STANJE

Tabela 1

Makro ekonomski pokazatelji stanja privrede 2008-2012.

Бруто домаћи производ* и EUR	15.264.311.512	13.680.936.490	17.623.731.754	18.049.548.930	16.313.519.170
Стопа раста бруто домаћег производа	5,50	-3,00	1,00	1,60	-1,70
Индустријска производња			102,9	102,1	97,1
Стопа инфлације (цене на мало)	6,8	10,4	10,2	7	12,2
Извоз**	7.428	5.962	7.393,40	8.439,40	8.836,80
Увоз**	15.494	11.157	12.622	14.450	14.782
Спољнотрговински дефицит**	8.066	5.195	5.229	6.010	5.946
Број запослених	1.990.000	1.857.000	1.771.000	1.735.000	1.727.000
Бруто зараде (у EUR)	516	460	450	504	505
Нето зараде (у EUR)	370	331	324	363	364
Вредност евра у односу на динар	88,60	95,89	105,5	104,64	113,72

* (у EUR - сталне цене 2002. године)

** (у милионима евра)

Svi pokazatelji ukazuju na ozbiljnu makroekonomsku nestabilnost i teško stanje ekonomije Srbije. Inflacija je smanjena, ali je visok pad broja zaposlenih, kontinuirani spoljno trgovinski deficit i veliki kontingent nezaposlenih od preko 700.000 onih koji čekaju zaposlenje. Najugroženiji je kontingent mladih stručnih i nezaposlenih sa učešćem od preko 50% u strukturi nezaposlenih. Oscilacije GDP su samo pojava oblik stanja u kome se naša srpska ekonomija.

Izlazak iz krize zahteva nužan smeli iskorak u definisanju mera kojima je neophodno podići nivo domaće i spoljne konkurentnosti privrede, stvoriti povoljan ambijent za brzu i efikasnu artikulaciju tržišno utemeljenih preduzetničkih poduhvata koji treba da generišu razvoj postojećih i novih mikro, malih i srednjih preduzeća, ostvarivanje veće dodate vrednosti i većeg broja novih radnih mesta.

Potrebno je definisati politike i mere kojima će se na jednoj strani, podsticati povezivanje i ukрупnjavanje postojećih preduzeća u repro celine (klustere) koje mogu da generišu rast proizvodnje robno razmenjivih proizvoda i ostvare konkurentan rast izvoza i na drugoj strani kreiranje mase novih konkurentnih preduzeća. U tom smislu potrebno je definisati granske i međusektorske strategije na područjima na kojima Srbija može da gradi svoju tržišnu nišu:

- Proizvodnja hrane i pića, u čemu je neophodno utvrditi strateške veze između poljoprivrednih primarnih proizvođača i preradača hrane i pića sa ciljem definisanja proizvoda i robne marke za nove kvalitetne finalne proizvode (npr. na bazi maline i drugog voća i povrća – paste za konditorske proizvode, aseptične kaše za sokove i razne namaze i sl.).

- Podizanje zasada brzo rastućih neinvazivnih vrsta drveća na svim slobodnim površinama i organizovati njihovu preradu za upotrebu u energetske svrhe.

- Proizvodnja i izvoz čvrstog, tečnog goriva i gasa na bazi upotrebe šumske i agro biomase.

- Masovna proizvodnja i korišćenje kućnih aparata na šumsku biomasu i primena novih tehnologija za proizvodnju toplotne i električne energije iz šumske biomase. Podsticati transver novih tehnologija u ovoj oblasti i strane investicije.

- Pokretanje programa podizanja energetske efikasnosti i generisanja novih programa, projekata za zapošljavanje domaće industrije izolacionih materijala, otvaranje ESCO firmi koje će zaposliti veliki broj mladih stručnih kadrova.

- Uz sve prethodno pomenute mere, potrebno je obezbediti masovnu podršku svim preduzetničkim inicijativama koji imaju dokazanu tržišnu tražnju i za koje postoje odgovarajući resursi i znanje za njihovu proizvodnju u Srbiji bez obzira na granu delatnosti ne praveći razliku između novih i starih tehnologija.

Za to je od izuzetnog značaja stvoriti ambijent povoljan za ispoljavanje i praktikovanje slobodnog preduzetništva, rano identifikovanje i artikulacija poslovnih ideja, na jednoj strani, i brza i efikasna izgradnja finansijskih institucija i mehanizama koji će razumeti i pratiti pod tržišnim uslovima nove poslovne ideje i nastajanje velikog broja malih i srednjih preduzeća. Dosadašnja praksa isključivog oslanjanja na bankarski sistem nije dala dobre rezultate.

Banke u Srbiji imaju veće cene svojih usluga i kapitala nego druge banke u regionu i Evropi. Primer su krediti za energetska efikasnost gde banke u Srbiji zaračunavaju 10-12% kamate na inače jeftina sredstva za ovu vrstu kredita, banke u regionu (Hrvatska i BiH) 7-9%, a banke u EU između 3-5,5%. Iz tih i mnogih drugih razloga neophodno je smanjiti učešće komercijalnih banaka u ukupnom finansiranju malih i srednjih preduzeća i preduzetništva u Srbiji.

Prepoznajući problem visokih barijera u dostupnosti investicionog kapitala za mala i srednja preduzeća, gde su plasmani banaka za mala i srednja preduzeća nakon krize 2008. godine opali za preko 80% i time znatno doprineli smanjenju likvidnosti ovog dela privrede, EU i članice su pokrenuli aktivnosti u pravcu jačanja nebankarskih finansijskih institucija i programa koji treba da omoguće efikasniji i jeftiniji pristup tržištu kapitala. U tom smislu je od presudnog značaja za razvoj domaćeg slobodnog preduzetništva, a naročito nastajanje i razvoj novih preduzeća, da se definišu novi modeli i institucije finansijske i nefinansijske podrške malim i srednjim preduzećima u Srbiji na primerima dobre prakse u zemlji i svetu.

Za uspešnu realizaciju mera potrebno je obezbediti celovite i pouzdane analize o privrednoj strukturi ukupne privrede Srbije, uraditi granske analize i uporediti ih sa dobrim i lošim trendovima na nivou regije i svetskog tržišta da bi se sa velikom izvesnošću omogućilo da srpski privrednici ne budu „slučajni“ već namerni učesnici tržišne utakmice“. Samo tada, mere koje se predlažu mogu u kombinaciji sa preduzetničkim potencijalom da daju pozitivan rezultat.

Aleksandar Denda

nastavak u sledećem broju

donator:

partneri:

Izdavač:
Učitelj nezalnica i njegovi komiteti
Urednik:
Ivan Zlatić
Dizajn i prelom:
Matija Medenica